

V.3: Podpora výzkumu, vývoje a inovací v operačních programech „Výzkum a vývoj pro inovace“, „Podnikání a inovace“ a Vzdělávání pro konkurenceschopnost“

V.3.1.: Operační program „Výzkum a vývoj pro inovace“ (stav k 31. 12. 2007)

Globální strategický cíl OP VaVpI

Globálním cílem OP VaVpI je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst v regionech tak, aby se ČR stala evropsky významným místem koncentrace těchto aktivit, prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů.

Globální cíl zajišťuje významnou část Strategického cíle NSRR „Konkurenceschopná česká ekonomika“ a je plně v souladu s druhou obecnou zásadou SOZS „Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu“. Globální cíl OP VaVpI zároveň zapadá do celkového rámce reformních kroků NPR v oblasti mikroekonomické.

Popis prioritních os

Prioritní osa 1 – Evropská centra excelence

Hlavním cílem intervence je vytvoření omezeného počtu špičkových center s kvalitní VaV infrastrukturou schopných se plně zapojit do Evropského výzkumného prostoru a vytvářet poznatky využívané komerčními subjekty. Centra excelence budou budována v oblastech (resp. v dojížděkové vzdálenosti od nich), kde existují v ČR pracoviště s doložitelnými kvalitními výsledky, a v oborech, které spadají z národního hlediska mezi prioritní (s ohledem na Dlouhodobé základní směry výzkumu /DZSV/ v přírodovědných a technických oborech) dle Usnesení vlády č. 1192/2006.

Prioritní osa 2 – Regionální VaV centra

Hlavním cílem je vybudovat síť kvalitně vybavených pracovišť VaV zaměřených na aplikovaný výzkum a posílit jejich spolupráci s aplikační sférou (podniky, nemocnice atp.). Regionální výzkumná centra soustředí významnou část kapacit aplikovaného VaV v daném oboru, který ale spadá z národního hlediska mezi prioritní (s ohledem na Dlouhodobé základní směry výzkumu /DZSV/ v přírodovědných a technických oborech). Tato regionální centra budou schopná plnit funkci přenosu šíření nových poznatků směrem k aplikační sféře, zejm. k inovativním malým a středním podnikům (MSP). Centra budou klíčovým partnerem pro dlouhodobou spolupráci ve VaV pro aplikační sféru, která zlepší dostupnost výsledků VaV pro firmy a komerční partnery, zrychlí přenos poznatků, zkrátí inovační cyklus ve firmách a přispějí tak ke zvýšení konkurenceschopnosti regionů.

Prioritní osa 3 – Komerencializace, popularizace a internacionalizace VaV

Cílem prioritní osy je vytvořit ve výzkumných organizacích podmínky pro úspěšnou komercializaci výsledků vlastní VaV činnosti, včetně systému ochrany duševního vlastnictví a podpory zakládání nových technologicky orientovaných firem. Dále má prioritní osa za cíl zlepšit systém informovanosti o výsledcích VaV, přispět k jeho propagaci a popularizaci a dále rozpracovat systém evaluace (zejm. využití zahraničních zkušeností) a přispět k zefektivnění veřejné podpory VaV. V neposlední řadě sleduje prioritní osa 3 cíl přispět k zintenzivnění mezinárodní VaV spolupráce a zvýšení kapacity českých týmů pro mezinárodní spolupráci.

Prioritní osa 3 je rozdělena do tří oblastí podpory, které spolu souvisejí, ale zároveň vyžadují diferencovaný přístup (komercializace a ochrana duševního vlastnictví; propagace, popularizace a evaluace; mezinárodní spolupráce). Očekává se, že jednotlivé oblasti podpory v prioritě 3 budou klíčovým způsobem naplňovány synergickými projekty, vygenerovanými zejména v prioritních osách

1 a 2, ale nebudou omezeny jen na tyto příjemce podpory z priorit 1 a 2. V implementační fázi se proto počítá s těsnou součinností při realizaci všech tří prioritních os.

Současně se předpokládají synergické projekty s vybranými oblastmi podpory OPPI.

Prioritní osa 4 – Infrastruktura pro výzkum a vývoj na vysokých školách spojená s výukou a s přímým dopadem na nárůst lidských zdrojů pro výzkumné a vývojové aktivity

Hlavním cílem priority je podpořit rozvoj kvalitní infrastruktury pro výzkum a vývoj na vysokých školách, na němž se podílejí studenti a který je tedy přímo spojený s výchovou budoucích odborných pracovníků ve výzkumu a vývoji. Tím se v budoucnu zajistí dostatečné lidské zdroje pro výzkumnou, vývojovou a inovační činnost v oborech DZSV 1 až 7. Investice do infrastruktury VaV vysokých škol přispějí ke zkvalitnění výzkumu a vývoje na vysokých školách, pomohou vytvořit podmínky pro lepší propojení teoretického vzdělávání s praktickými dovednostmi ve výzkumné a vývojové činnosti a získat lidské zdroje i prostorové kapacity pro oblast výzkumu, vývoje a zejména inovací. Zároveň získají absolventi lepší uplatnitelnost v praxi.

Prioritní osa 5 – Technická pomoc

V souladu s nařízeními Rady je cílem oblasti podpory technické asistence přispět ke zlepšení kvality prováděných opatření, tj. zajistit efektivní řízení operačního programu, jeho propagaci, hodnocení a poskytnout tak Řídícímu orgánu a Zprostředkujícím subjektům OP VaVpI dostatečnou technickou pomoc za účelem odpovědného a účinného řízení OP VaVpI. Součástí této prioritní osy je také hodnocení rozvoje VaV, znalostní ekonomiky a inovací, s využitím mezinárodního benchmarkingu a navrhování a realizace korekčních opatření.

Podpora v rámci prioritní osy 5 je směřována do oblasti přípravy, monitorování, administrativní a technické podpory, hodnocení, auditu a kontroly, které jsou nezbytné pro účinnou realizaci OP VaVpI.

V.3.2.: Operační program Podnikání a inovace

Prioritní osa 1 „Vznik firem“

Tato prioritní osa je tvořena dvěma oblastmi podpory, které se zaměřují na vytváření podmínek pro vznik nových firem, s akcentem podpory na inovačně orientované firmy. Pozornost je zde věnována problematice dostupnosti vhodných finančních zdrojů, včetně vytváření nových proinovačně působících finančních nástrojů s cílem usnadnit přístup začínajících podnikatelů ke kapitálu a rozšířit tím možnosti pro financování jejich podnikatelských záměrů a předkládaných projektů.

Prioritní osa 2 „Rozvoj firem“

Tato prioritní osa obsahuje dvě oblasti podpory, které se zaměřují na podporu realizace rozvojových podnikatelských projektů konkurenceschopných malých a středních podniků, kterým brání nižší vlastní kapitálová vybavenost nebo omezená schopnost poskytnout zajištění úvěru v možnosti získat externí zdroje financování. Důraz bude přitom kladen nejenom na zlepšování technické vybavenosti podniků nákupem nových moderních technologií, nýbrž také na posílení sektoru informačních a komunikačních technologií, využívání ICT v podnicích a rozvoj vybraných strategických služeb.

Prioritní osa 4 „Inovace“

Prioritní osu tvoří dvě oblasti podpory, které jsou zaměřeny na podporu technických a netechnických inovací v podnicích, včetně rozvíjení jejich spolupráce s výzkumnými a vývojovými organizacemi, a na podporu jejich vlastních firemních kapacit pro VaV, zejména pak v sektoru MSP tak, aby se zvýšila inovační aktivita podniků a počet podniků, které provádějí vlastní výzkum a vývoj. V této

souvislosti je prioritní osa zaměřena především na komercializaci výsledků VaV, které mohou usměrnit, urychlit a zkvalitnit inovační procesy směrem k vyšší konkurenční schopnosti sektoru průmyslu a služeb. V rámci této priority je pozornost rovněž zaměřena na aktivity spojené s ochranou průmyslového vlastnictví.

Prioritní osa 5 „Prostředí pro podnikání a inovace“

Prioritní osa obsahuje tři oblasti podpory a sleduje vytváření vhodného prostředí pro vznik a rozvoj inovačního podnikání. Je zaměřena na vytváření potřebné infrastruktury pro začínající podnikatele (zejména v případech inovačně orientovaných projektů) v podobě podnikatelských inkubátorů, na rozšíření a zkvalitnění spolupráce mezi podnikatelskou sférou a vzdělávacími institucemi a institucemi z oblasti výzkumu a vývoje s cílem podpořit a urychlit inovační procesy v podnicích. V jejím rámci budou podporovány především všechny formy efektivní kooperace mezi podniky, zejména mezi MSP, a dalšími subjekty.

V.3.3.: Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Prioritní osa 2 - Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

1. Popis výchozího stavu

Rozsah a význam systému terciárního vzdělávání prudce roste v důsledku stále vyšších požadavků na vzdělanost populace, a tím se přirozeně mění i jeho funkce a poslání. Dřívější model s prvkem přísné výběrové přípravy dostupné omezenému počtu zájemců je dnes překonán a terciární vzdělávání se stalo záležitostí dostupnou daleko většímu počtu obyvatelstva s velmi diverzifikovanými schopnostmi, motivací či očekáváními. Tento posun s sebou nese i nutnost přizpůsobit vzdělávání potřebám velké části populace. Zároveň je však nezbytné nabízet vzdělávání i pro mnohem širší spektrum různých společenských uplatnění. V rámci celého systému vzdělávání se výrazně rozhoduje rovněž o rozvinutí potenciálu země v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Tyto velice rozmanité nároky může plnit pouze systém, který je dostatečně propojený s výzkumem a přitom je bohatě diverzifikovaný a prostupný. Větší diverzifikace systému s sebou automaticky nese i výraznější nároky na široce pojatou odbornou úroveň a výkon pedagogických a akademických pracovníků, ale i pracovníků působících v oblasti VaV. Takový systém klade nové požadavky i na úroveň řízení, na informační a poradenskou podporu a zároveň i například na řízení kvality.

Je zřetelné, že systém terciárního vzdělávání v ČR zatím není dostatečně diverzifikovaný (především z hlediska formy), aby poskytl odpovídající vzdělávání všem zájemcům o studium v souladu s jejich předpoklady. Nedostatečně rozvinutá je především oblast nižšího terciárního vzdělávání (ISCED 5b, studium ve VOŠ a bakalářské vysokoškolské studium), která je běžně orientována především na aktuální potřeby trhu práce. Stejně tak je nutné zdůraznit skutečnost, že v mnohých oblastech stávající systém terciárního vzdělávání nedostatečně reflektuje požadavky zaměstnavatelské sféry, a to jak ve struktuře kompetencí absolventů, tak v jejich kvalitě. Například stále nedostatečný zůstává počet a kvalita absolventů technických a přírodovědných oborů. Palčivým problémem je také nedostatečné přímé sepětí pedagogické činnosti akademických pracovníků s jejich působením ve VaV a s jejich spoluprací s partnery z veřejné i soukromé sféry.

Také se ukazuje, že není dostatečně vhodně nastaven systém, který by motivoval jednotlivce k působení a setrvání v oblasti VaV aktivit a k jejich vyššímu zapojení do výsledných inovačních aktivit. Vzhledem k intenzivní internacionalizaci a globalizaci stojí systém terciárního vzdělávání a VaV před nutností zkvalitnění a zatraktivnění prostoru jak pro domácí, tak pro zahraniční pracovníky, aby došlo k využití potenciálu lidských zdrojů v oblastech, které mají zásadní vliv na budování znalostní společnosti.

V neposlední řadě se jako nedostatečná ukazuje vazba mezi institucemi terciárního vzdělávání a institucemi VaV na jedné straně a sektorem výroby a služeb na straně druhé. Chybí výraznější stimulace

k partnerství a intenzivní vzájemně prospěšné spolupráci výše zmíněných subjektů. V důsledku toho je omezen přenos znalostí a výsledků VaV ze vzdělávacích a výzkumných institucí směrem k jejich efektivnímu využití v praxi. Terciární vzdělávání, VaV a sektor výroby a služeb zatím netvoří komplexní a efektivní systém, který by rozličnými formami podporoval vznik a přenos inovačních řešení.

2. Globální cíl a specifické cíle

Globálním cílem této prioritní osy je inovace v oblasti terciárního vzdělávání směrem k propojení s VaV činností, větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice a k vytvoření komplexních a efektivních nástrojů, které by podporovaly inovační proces jako celek.

Oblast podpory 2.3 Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji

Podporované aktivity:

- Podpora vytváření kvalitních týmů VaV a jejich dalšího rozvoje.
- Příprava zapojení jedinců i týmů do mezinárodních sítí a projektů v oblasti VaV.
- Podpora intersektorální mobility, zejména mobility mezi výzkumnými institucemi a soukromým a veřejným sektorem.
- Další vzdělávání pracovníků VaV v oblasti řízení VaV, popularizaci a komunikaci, šíření výsledků vědy a výzkumu do praxe, transferu technologií a osvojování znalostí o ochraně, ohodnocování a správě duševního vlastnictví pracovníků z oblasti VaV.
- Další specifické odborné vzdělávání pracovníků VaV.
- Aktivity směřující k popularizaci VaV a jeho výsledků pro společnost.